

ترجمہ فارسی

رسالہ بدر الاسلام

مالہ بدر الاسلام و رسیرت نبوی علی صاحبہا الصلوٰۃ والسلام کہ بزبان
عربی از تالیفات مولانا مولوی محمد شبلی نعمانی بودہ است

مولوی محمد عبد الحمید صاحب

آزاد حرمہ نمودند

و تجارتی پریں علی گڑھ مطبعہ

M.A. LIBRARY, A.M.U.



PE6946

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَحَلُّ وَتَفَصُّلٌ - من بنده الهی حمید ذوالحجی - این نامہ را کہ برادر منظم مولانا شبلی نعمانی در شرح سیرت نبوی
ذات البیترتخاب زودہ ترتیب شدہ اند از تازی بفارسی درآوردیم - و هذا ادا الشریع فی المقتضی

ولادت آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم

پنجمین خاندان مصطفیٰ در سلسلہ انبیا و کرم است کہ سری النور از فرمود پروردگار بختاب محمد بن عبدالمطلب بود و مادرش
بنو عبدالمطلب و در ایام سلیمہ حدیبیہ آنحضرت دو ماہ بود کہ مجد اللہ برود و ہشت سال پس از واقعت فی لیل
ہم برادر عبدالمطلب و ابوطالب را وصیت کرد تا آنحضرت را در کنار مہرب پرورید چون آغاز جوانی رسید
آوازہ پاکیزہ خواند : راہ شکاری بآنجناب آویزہ گوش ہر پر و جوان شد تا آنکہ امین معینی را استبازش بخیز
و ہم ازینجا خدیجہ کہ بانوسہ اشرفانست و دولت بود کار تجارتی بآنجناب پسرد آنحضرت پذیرفت و مشاقت
بنام اہرہ در آل بازگانی بسر برد و داشت چون باز آمدند و خدیجہ در کار آنجناب صدق و صفایش از ا

کرگمان داشت و زجوست کرد تا حلیله حضرت باشد۔ پس آنحضرت با اعمام خود ابوطالب و حمزه و چند دیگر کسان پیش
 پدرش که بنو عبدمنہ بود رفتند تا عقد نکاح بحدیث بستہ شد۔ از حدیث زینب در قیسہ و ام کلثوم و فاطمہ و مہکمہ
 (کہ بدان کیفیت پیغمبر بود) و ظاهر طیب بوجود آمد۔ پسران آنجناب پیش از ہنگام پیغمبری سرور کنار اہل نماز
 مگر و خیران آنروز ہمایوں یافتند و اسلام گرفتند۔

آغاز رسالت

آنحضرت چون چہل سالہ شدند دین پاک ایشان از پیغمبری برگزیدہ متان مجید نازل شد و در اہل
 روزگار عرب بر یک ملت نبودند۔ گروہی دہریہ بودند و میگفتند انھی الاشیاء الدنیا
 یعنی ما و حیوان و ما یملکنا الا اللہ۔ چون از روز رستخیزے شنیدند میگفتند۔ ای خدا کنا
 عظمای ما و رفایا انما لصبح و ثوب۔ و گروہی خداے یگانہ راے گردیدند مگر خداوندان خودتر
 ہم از ارواح و فرشتگان پیش اینہادر کار گاہ گیتی دستگاہے داشتند تا بتاں را ہنام شان
 پیغمبری سے پرستیدند۔ و میگفتند ما نعبدہم الا لیسر بونا الی اللہ زلفہ۔ و گروہی میگفتند
 اگر فرشتگان کی نخستہ ان یزدانی ہستند۔ با اینہمہ در پر طا شغری و بادہ عواری و قمار بازی
 و ہکار و کشش اولاد و معاملات بر ہوا۔ و کثرت نکاح و زنہ در گور کردن و خستہ ان ہمہ بر یک
 ہستند۔ چوں پیغمبر خدا ایشان راہ برادہ رستخیزے فرمود تا بتاں را رسیدند و بلند و
 بلند شدند۔ راہ پرستند بر آشتند و اعتواصنات بمعنی پوش آوردند۔ یہ کہتے ارجل الاطہ الہا
 و ارجل الہیہ۔ یعنی پستان را دستہ و یز ساخته و گفتے ما سمعنا جلال فی الہا ینا الا دلین
 الہیہ۔ ما الہنا علیہ ابعاءنا۔ پس چوں اندر تیرہ درونی آنجناب ایشان را در گرفت۔ آنجناب
 بدلائل آن کہ جبلاً بہ اہمیت داشت و از گنجائے ضم آن گروہی ہر دوئی نبود حتی برایشان ثابت

کرد و بتلقین تائے آفرینش برود و ان سرید گار حجت آورد و بوی الهی فرمودانی الله شدت فاطر الملوک
 واکرام عرض - اللہ جل جلالہ سکھ اکام عرض فی انشاء و السماء بناء - اللہ جل
 جلالہ یوسل الذی یاح فیلیتر سحابا فی بیسط فی السماء کیف یشاء و یجعل کما یشاء فی الود
 یشخ من مخرلا لم - و گاہت بریگاگی اذ تبالے دیلے روشن پیش آورد و بر غراند کوکبات
 فیها الہة الا الله فصدنا و اما کات مع من الله اذ الذی حب کل الہ بما خلقت
 انجین یزدان ہذا بصفات قدسی کہ در غور حضرت کبریاںش بود بستود و از انجین سر اسطیلا
 نبود منزہ کرد و انجین در نکو شست پرستی بخواند و انجین و امن و دین الہة
 یلقون شیکا و هو یخلقون - و لا یملکون لا فیضہم موت و لا حیوة و لا شئور و غیرہ
 و در اثبات تنجیر با آنکہ دور تر چیزے هست از ادراک عامہ بقدرات روشن کہ فر فرع بدایت
 سخن راند و بخواند اللہک لطفہ من منی فی کات خلقہ خلق خلق منی و چون از دیار باز
 برخاستہ بود و ہم از انسانہ پندی و امنوں پرستی تنجیر ہی مرا پارہ از خدائی دانستند بہرہ و
 س اندیشیدند ازین سخن کہ محو صلح دعوی تنجیر ہی فرمود و شکفت آند و گفتند انجین
 رسولک - ما لہذا الرسول یا کل ابطعام و عیشی فی الاسوان - و بہ پیغمبر خدا از در
 شفاعت گفتند لن نومن لک حتی تنزلنا من السماء یلبوعا و تذکون لک جنة
 من نخیل و عنب فتقرک ہذا رخلا ما تعجیر ۱۱ و تسقط السماء کما سر عمت علینا
 کفنا و اتانی باللہ و الملائکة قلیلا او قریب فی السماء پس پیغمبر خدا انفرمود
 یزدان پرودہ ازین کار برگرفت و از پیغمبر ہی بالیاں از ہر چہ کشادہ تر باز نمود و بخواند
 اقول لکم عبدی خیر این الله و لا اعلم اخیب و لا اقول لکم عبدی ملک لا
 املک لنفسی ضرر و لا نفعاً - و لو کنت اعلم اخیب لا استنکرت من الخیر

منسى السوء - انما انابنر منك يوحى الى انما الحكماء له واحد - ان اتبعك
 ما يوحى الي - ان انالاندير وبشير لقوم يؤمنون - انى امرت ان اعبد الله
 مخلصا له الدين و امرت لان اكون اول المسلمين - وانى احاط ان عصيت
 حذاب يوم عظيم - ان الله لا يامركم ان تتخذوا المملوكه والنبين
 اربابا - ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحبكم الله - وچون بروشنى توحيد
 انشان خرد زان كرو سبق خوشخوى ونيكو كروارى ياموخت وبرد فائق حكمه كه معاشرت وملت
 بعدا بفراترين پاير رساندايشان را آگاه و كار بند ساخت بخواند ليس البر ان تولوا وجوهكم
 قبل المشرق والمغرب ولكن البر من امن بالله - وانى المال على همه و انما
 واليتيم والكريم ابى السيل والسائلين وفى الرقاب - لا تأكلوا اموالكم بدينكم
 بالباطل وتدل لوانها الى الحكماء لما كلوا ارضيتا من اموال الناس بالاشم
 واتوا اليها من اموالهم ولا تبدلوا الخبيث بالطيب ولا تأكلوا اموالهم الى اموالكم
 و انما يقيم بتحيه خيوا باحسن منها ارددوها - انما الخمر والميسر والا نصاب والاذل
 حرم من عمل الشيطان فاجتنبوا - لا تقتلوا ولا كدكم خشية املاقكم تقتلوا
 النفس التى حرم الله الا بالحق - لا تقف ما ليس لك به علم - لا تشن فى الارض
 معها - قد افلم المؤمنون اللذين هم فى صلواتهم خاشعون واللذين هم عن اللغو
 معصون - واللذين هم لا ما انهم وعملهم نرا عورت - عباد الرحمن اللذين
 يمشون على الارض هونا واذ احاط بهما بالجاهلوت تا لو اسلا ما - اللذين
 اذا لقوا لم يسيروا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما - واذ اسروا بالقتل
 كراما - و امرهم شورى بينهم

آغاز دعوت

نخستین پیغمبر خدا انسانی دعوت اسلام میفرمود و خدیجه و علی بن ابی طالب (که بخانه پیغمبر پیش میایستاد)
 و ابوبکر که تا پیش جسد آمدند و با بیان آوردند و پس از آن بدعوت ابوبکر عثمان بن عفان
 و عبد الرحمن بن عوف و سعید بن ابی وقاص و زبیر و طلحه و سلمه و سلمان گرفتند - چون سه سال برین آمد
 وحی رسید - و اندک پیش از آنکه ملائکه قریب است - پس آنحضرت علی را بخواند و مباحث حق کار طعام
 از پیران و مطلب اشارت نموده و تا نور دنی ساخته شد و خوان گسترده گشت و اولاد مطلب که پیش
 تن بودند همه گرد آمدند و نشستند و غور و غور و چون دست بگرفتند پیغمبر خواست تا در سخن باز کند که
 ابولیب از بان کشار و گنجینه ای معینی همه را از راه برد و آن بزم بر هم زد پس پیغمبر خدا اعلیٰ فرمود
 که در دین حقین طحاسی بساز چون بر روز دیگر مردان از خورش فایز نشستند پیغمبر خدا برخاست و
 گفت که ای فرمان خدا شما را برا من وانی میفرماید که کسیت که درین کار بیادری من برخیزد
 همه را در هم کشیدند و گزافیان علی عرضه داشت که منم - اگر چه از همه کوچک ترم و پستان من آتش
 دارد و تشنگی ساقی هستم - برین سخن همه خنده زان برخاستند و فرستادند - پیغمبر همچنان و عطف فرمود
 گفتند و بتان را بر شتی یا دوسه موی تا همه بر پشتی بر نشستند و گفتند که ابوطالب همواره پیغمبر را از پایشان
 در میان داشتند - روزی سه چند از قریشیان که در آن عتبه و شیبه و جهل و ولید ابن مغیره نیز بودند
 پیش ابوطالب آمدند و گفتند که برادر زاده شما نکویش ندیب و بزرگان مایکند - اکنون یا باز وارش
 یا بیل تا کینفر این کارش بچنانم - ابوطالب بملطف و نرمی ایشان را بگرد آید و پیغمبر همچنان بر کار خود بود
 باز دیگر ایشان که از ششم پیش ابوطالب آمده گفتند اگر کنون باز نمی داریش با هر دو شما و رومی
 آویزیم تا خون کی ازین چهره و طاقه نجاک بیامیزیم - ابوطالب با پیغمبر گفت که اسے برادر زاده ہیں

چه کار کرده پیغمبر دانست که این هم بزار شد - فرمود اگر آفتاب را در یک دست من و ماه را در دست دیگر
 من نهند و گویند که دست از این کار بردار من تو انعم - و بدیدہ اشک بگر و آیند و از ہر او برخاست -
 ابو بکر لبہ اکوڑا دوش و بخواندش و گفت بگو ہر آنچه خواہی ہرگز ترا ہشتان نسپارم پس ہر
 نامسلمانے بازار مسلمانان دندال تیر کرد و در ہر قبیلہ ہر کراہی چارہ و ناتواں یافتند بستیم گوناگون
 خوب استند تا از اسلام باز گردانند از ان پیچارگان کیے بلال بود کہ اُمیہ ابن ابی خلف اورا در شدت
 تنور بر ریگ قیدہ گاہ بخ بر زمین دگاہ بر پشت بخوابانیدے و سنگ پارہ بگراہی بر سببہ اش ہنارے
 و گفتے نگذارست الا انکہ میری یا از محمد برگردی - و کیے از ان لینہ بود کہ عمر اورا آزادادے و چون
 دے بگذاشتے بگفتی ان نیست کہ بخشیدمت بلکہ خود ستوہ آندہ ام ابو بکر اورا بخیر و آزاد کرد - و کیے ان
 زنیہ بود کہ ہستماسے ابو ہل نابینا گشت ابو ہل گفت کہ لات و عرسے چہ شہانت بر بردہ گفت انہا را چہ
 خبر از قضاے آسمانی بود کہ ہر من شہر و آمد و بچیں بسیارے از مسلمانان جفا کشیدند -

اسلام عمر بن الخطاب

زہد اب عمر اسلام آورد و او عرسے دلاور و تند و دو چندان با مسلمانان سہرا در ہشت کہ
 روزے بکشتن پیغمبر خدا تیغ از میان بیا و بخت و برخاست یکے ہر راہ ہوسے بر فور و گفت موسے
 محمد پے روی خود و او را در ہر اور تو مسلمان گشتہ اند پس عمر موسے ایشان بشتافت و شیعہ کہ قرآن
 میخوانند ایشان قرآن را بنفقتہ و خوش بشتند عمر اہر خود را چند ان فرو کہخت کہ از تیش
 خون بچکیہ خواہرش گفت ہر چہ خواہی کن ما از دین محمد بر بنے گویم و عمر ہم از ہر دین بکشت
 شہر بندہ گشت گفت آن نبشتہ کہ بخواند یکجا است تا منیم کہ محمد آور دہ ہست آن نبشتہ را
 عمر بنید و اندکے خواند و در دلش ہراس آمد پس بجناب کہ ایشان را قرآن سے آموخت گفت مرا

محمد پرچوں پر در پیغمبر خدا آمدند بر روی شان در شمس را کرده بودند - دستوری خواست
 و اندرون آمد پیغمبر خدا بر خاست و دامن عمر بگرفت و گفت ای ابن خطاب چه کار آمدی گفت
 تا بخدا و رسول ایمان آورم پیغمبر خدا فرمود بنده منم و مسلمانان هم یکجورند عمر پرسید
 که از قریش کیست که چون باجر اے بشنود و همان دشمن طشت از جام کند گفتند جمیل ابن سمر
 است عمر گوی رسید و گفت که مسلمان گشتم جمیل ردا شد بسوی کعبه و فریاد بر کشید ای
 معشر قریش عمر تکرار گفت عمر بهم که دنیا لش ردا بود بنده منم دروغ است بلکه مسلمان گشتم
 تا آنکه همگان بر خاستند و بسوی او میخند عمر گفت هر چه خواستید کنید اگر سه صد ستم میجویم آن روز
 بر پیغمبر یاد کرد که با بنام پاشا - در این میان عاص ابن داهل رسید و گفت این مرد را بگذارید خود پیش
 بنی عدی میگذارندش لاجرم باز ماندند - اما رسول الله صلی الله علیه و سلم پس از آن در میان سخت
 رحمت و رحمت - همه با خناب استنزه کردند یک گفت یا ایها الذی فی ذل علیه الله
 انما لیجنون - قلوبنا فی اکنه - عات دعونا الیه و فی اذاننا دق و من یلینا
 و ینک حجاب - و دیگرے گفتے البعث الله بشاره سوکات ان هذا الساکس صلی
 انما احلام - بل افتراه بن هوشاعر - ان هذا ۲۴۰ ساطیر الاولین - لا
 تسمعوا لقرآن و الفوائمه - انما یعلمه بشر - انون کما امن السفهاء -
 و در آزار آنحضرت ابولهب و ابوجهل و امیه ابن خلف و حریث ابن قیس و ولید ابن مغیره و عاص
 ابن داهل سخت تر بودند سقطه گفتند و سخره اش سے گیتند - و بر درش سگیں و پلیدیا
 سے انداختند و چون پوچھ بر خاستی تکرار پیش میکردند و سنگ سوتے اوسے انداختند و محو فاسے
 کردند -

ہجرت صحاب بسوے حبشہ

چوں پہنچے خدادید کہ باوے ہر دانش ہم در رخ صعب افتادہ اندوہستہ سے داد تاہر کرا باوری
 وماننے نباشد بسوے جس ہجرت یکنزد کہ بادشاہ انجبا کے سہم رواند اردوچوں خدا شمارا
 ساز و گرد رہست کند باز آید پس عثمان ابن عفان با صلیح خود رقیہ بنت ابی ذریر بن العولم
 وغیر اہل کنگی وہ وہ بود بدو راہ رجب در سال نهم نبوی بخشی سوار شدند و سوے نجاشی فرستند
 و این چنین ہجرت و اسلام ہوا باز جعفر بن ابی طالب رفت و مسلمانان پیہم راہ حبش افتادند تا کہ
 شمار ہوا چوبین تمانشتاد و سہ مرد و اں و پچہ زن اں رسید پس قریش در طلب ایشان عبد اللہ بن مسعود
 ابن العاص را بار مغالے پیش نجاشی فرستادند و مسلمانان را ازو سے خواہند نجاشی نہ پذیرفت و تا کہ
 باز آمدند و چون قریش دیدند کہ اسلام و آدم افزوں سے شو و پیان بستند کہ نہ بخار با بنی ہاشم و بنی
 کنج و بیع و شرا کنیم و عہد نامہ بنوشند و درون کہہ انداختند پس جملہ بنی ہاشم چہ مسلمان و چہ کافر و اوطاف
 مگرد آمدند مگر وہ او در آمدند مگر ابولہب (کہ نامش عبد العزی ابن عبد المطلب بود) از ایشان برید و
 باقی بنی ہاشم و بریں حالت ہمدی ہاشم با پیغمبر خدا تا سہ سال بودند و ہما جہین خبر رسید کہ اہل مسکہ
 مسلمانان گرفتند بریں اگی از آہامی و سہ کس باز آمدند و چون نزد کہ رسیدند نارسستی ایں سخن بر
 ایشان آشکار شد باز گیر یکے ہم جز ہمانے کہہ در آمدن نخواست باز دریں میان چند کس و شکستن
 ایں عہد برخاستند و نزدیک جہون گرد آمدند و ہا ہم پیان بستند و ہا ہیر ابن امیہ و ہمدوے گفت
 کہ من قدیم ہستیر نهم و فردا سے آں ہمہ انجمن گشتند و زیر طواف کہہ منوہ رود سو بے مرد ہاں
 کرد و گفت اے اہل کہہ مارا خورد کشام و پوشش ہیاست و کار بنی ہاشم ہاں رسیدہ ہست
 کہ چیز سے خبریدن یا فردا سخن سے تو اند بجز اتا ایں عہد نامہ بنے آنہومی را چاک نزد فردا نشینم

ابو جیل گفت دروغ گفتی هرگز از چاک کلمہ نہ صحت این اسود گفت بخدا تو دروغ گفتہ ما ہرگز ہنگام نگارش
 رضا را و او ایم و مطعم ہر غناست و اس کا نذر چاک زد۔

وفات ابوطالب خدیجہ و فریق جناب سالت پناہ بطائفہ

پس در شوال سال ہجری ابوطالب را پیام مرگ رسید و پیش از اس خدیجہ ہم وفات کرد اما گریہ پیغمبر خدا
 اندوہ ناپسے رسیدن گفت و دعا گمانش بکافران پیشان بستند تا بجای کہ یک خاک بر سرش
 انداختے نہ یکہ ہنگام نماز پیشہ کہ گوشت بر بے افکندے تا گریہ پیغمبر خدا از بدن حار شد و اما خود گرفت و بطائفہ
 رفت و در آنجا بجای از شرفا سقیف بنہشت وایشانرا سو سے تعویذ خواندے کہ گنہگار این کو تو درہ و کا کہ
 دیگر سیر لغیر ستاد و گیسے گفت بخدا تا تو ہرگز سن نہ کم ہر اکہ اگر چاکہ کوئی پیغمبر حق را نشانہ کہ جو ایستہ گیم
 و اگر خدا دروغ سے بندی خود نشانہ کن ذکر باتو سخن کہم پس پیغمبر اندر ایشان بر خاست ایشان
 تا بخردان و غلامان را بر آنگیخت تا ہد شنام و شور و شغبت وہ پیغمبر در دشتند و مردمان از ہر سو
 گرد آمدند تا پاسے دہوار سے بیرون پیغمبر در آنجا استاد و گفت بار خدا یا ہم پیش تو اسے مہربان
 مہربان تا توانی و بچارگی خود و انما ہم و بکہ باز آمد و دوم خود را پر از از تر یافت۔

انجاز انصار

و چنان بود کہ پیغمبر خدا در ایام حج پیش قبائل غریب آمدے و ایشانرا سو سے خدا بخواندے و گفتی یا
 بنی قحطان چند ایم سو سے شما فرستادہ است۔ و فرمودہ کہ ہم اورا بر سقید و انباش میارید و او کتب
 او را ہر دستہ کشا ہر اہل لات و عوی میگوید ہرگز مشنوی پیغمبر خدا پیش کستہ نہ و بکلب
 و بنی حنیف و بنی عامر آمد سقش پیغمبر رفتند یکے از عامریان گفت اگر ما اطاعت تو کنیم و خدایت بر

مخالفان فیوزی و دوقالی کہ عنان حکومت بدست بایپاری - فرمود کہ این خود در دست خداست
 پیر کہ خواہد بخشید گفت چہ سود کہ با خود را دفن سازیم و کار بدست دیگرے افتد - پچہیں روز سے نرو
 عقبہ باکو سے از قبیلہ خزرج کہ باشندگان مدینہ بودند بر خرم و ہر روز سترہ خود بر ایشان
 اسلام عرض کرد و بختے از قرآن برخواند اینہا کہ شش تن بودند یکی اسلام آوردند و چون بدیشہ
 باز گشتند بدیکر ان گفتند تا این سخن در شرب آوازہ گشت - و در سال دیگر ہوشم حج دو از وہ تن
 از انصار آمدند و بیعت کردند بر اینکہ با خدا انباز نمایند و روزی نکلند و بکار نمی نکلند و فرزند ان نکشند
 پیغمبر خدا مصعب بن عمیر را بایشان بہرہ کرد تا شرائع اسلام بایشان بیاموزد - اکنون در مدینہ بہر گونہ
 روشنائی اسلام یافت تا آنکہ خانہ خانہ کہ دروسے دروسے یازنے مسلمان نبود - لیکن از چند سے
 مصعب بن عمیر را بہتادوسہ مسلمانان بکہ باز آمد ایشان با پیغمبر خدا وعدہ کردند کہ در میانہ ایم تشریف
 بجاسے عقبہ ہیگی بیایم پس پیغمبر خدا با جم خود عباس کہ ہنوز مشرک بود بر سید - عباس گفت یا
 معشر خزرج میند اینکہ محمد در میان ما با عزت و مناعت بہت و با اینچہ شمار فتن میخواند پس
 اگر در یاد و پیش آوازہ ہستید و از بد دشمنانش نکلجانی کنید اورا پذیرا شوید و اگر مرد اینکار نایم اکنون
 بگذراید و دروسے از انصار گفت یا معشر خزرج بچہ میند اینکہ بچہ شہ طاعت میکنند تا بایہ و سبوح
 (عرب و عجم) پر فاش سے خرید - پس اگر بیزاد خواہید شد ہم اکنون باید کہ بچہ این دانع مذلت
 در دنیا و عاقبت جہنم شتابانند و اگر بوفائیش میان بندید و شش گیرید کہ دنیا و عاقبت سربلند شود
 گفتند بیکدیگر و مال و جانمان سے گرامی در سر کار او کنیم پس بریں سخن بیعت نمودند کہ از انچہ زن
 و فرزند خود را حصانت کنیم ہم اورا انجہان شویم - و بدینہ باز گشتند - و پیغمبر خدا اصحاب را
 فرمود تا بدینہ سچت کردند و باد سے ابو بکر و علی رضی اللہ عنہما باندند و بقیہ ذی الحجہ و محرم و صفر بکہ
 بسر آوردند و در بیچ الاول ایشان نیز غریمت مہینہ را تصیم دادند -

ہجرت بسوکہ مدینہ

چون تویش از اسلام انصار الگئی یافتند از عصب و پست ہم نمودند و آزار مسلمانان نیز تر گشتند
 و از حق تعالی حضرت پدید آمدند و ایشان گشتند و در آن دود که خانه مشورہ بود و آن خاندان اقصی بن
 کلاب طایف افکند و بود و عرب و از آنجا از ہر شورا سے انجمن میگشتند و گرد آمدند با ہم گفتند ہمارا دیوید کہ
 کار این مرد از کجاست کہ ہم را ہمیشہ است کہ ہر روز سے باہر و ان خود ہر ملامت و تقاول کشد - باید کہ
 ہنگامی را سے ہمیں یکے گفت ہر روز سے ہمیں ہر روز خانہ اش زندہ اسے کہند و یکے گفت از شورش
 ہر ساندہ و ہر ہفتہ یکے کہ گرفت - درین میان ابو جہل گفت - باید کہ مردے از ہر قبیلہ کہ ہمیں و ہر یک
 زخمی ہر روز سے زندہ تا خوش ہو گردن ہر قبیلہ باشد و ہذا شتم جنگ ہا ہمہ این قوم توانند - جملہ ہر اس
 سخن ہر داستان گشتند و ہر پیغمبر خدا این الگئی رسید پس علی را فرمود تا ہر ہفتہ شصت و کفار ہر ہر
 آنحضرت فراموش گشتند پیغمبر خدا کفار را در خواب گذشت و نہا بنے بجائے آتی کہ ہر ہفتہ و او را با خود گرفت
 و عبد اللہ بن ابی قحطافہ را کہ شہرک بود با خود و ہر ہفتہ و ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ
 کہ ہر ہفتہ و ہر ہفتہ روز از آنجا ہر ہفتہ و ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ
 تا آنکہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ
 مشو خدا با ما است و ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ
 و ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ
 مسجد مبارک از آن زمان سے ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ
 سرفہ بنیاد افکند و روز آہنہ از قبا بیرون آمد و در آن شد ہر کہ از انصار خانہ در ہر گذر خانہ آنحضرت
 آمد بے گفتے یا رسول اللہ ایضا فرود آئی کہ ہم ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ ہر ہفتہ

راسخ بنید و نگذارید تا آنکه آنجا نرسید و بیست و شش پیغمبر خدا فرو و شد و ابوالیوب انصاری
 بجاده را خانه خود برد و آنحضرت نزد ابوالیوب بیارامید تا آنکه بنام مسجد نبوی و خانه اش را ساز داد و
 درین سال محمد اکبر بن زبیر پیدا شد و مهاجرین بدین شهر پختن پیغمبر شده و پیغمبر خدا در میان
 مهاجرین و انصار محبت اخوت بست تا بعدیکه در و در شد و متاع نشان برابری داد و سال دوم تحویل
 قبله شد پس از رسیدن آنحضرت بدین شهر هجری پنجاه و سه ساله سوسه بیت المقدس نماز گذاردند و دهرین
 سال روز نهم ماه رمضان فرض شد و غزوه بدر کبری واقع شد و باعث این جنگ آن بود که از
 هنگام هجرت مسلمانان بدین قریه پیچیده از کیده فارس نشسته تا بعدیکه از قبل روزی نهانی آمد و
 عیاش بن ربیع را فریب و فتنان داد و بگم برود و بند کرد و همچنین پیوسته در پی مسلمانان بود و
 پیغمبر خدا را از جابوس میفرستاد تا از کار سازی آنها آگاهی یابد و بدینش کوشید تا آنکه از هر دو طرف آتش
 کین بر باز زد و آویخته چند روزی نمود - درین میان قریش را کاروانی که ابوسفیان سالار
 بود از شام باز می آمد ابوسفیان گفت که هر آنگاه شما را در او بفریش خبری فرستاد تا از کمر مردان
 و از شتران همین ابولکب نیامده بود و اینها نصد و پنجاه مردان جنگی و صد اسب بودند و چون پیغمبر
 آگهی یافت بر آن سفر نمود تا بر خیزد بر سستی نمود و چند سستی گرفتند - تنه چند خواستند تا پل
 اینانیان بر کاروان بزنند مگر آنحضرت نپسندید - مع القصد از دین بر غایت تا پیش را باز داد
 چنانکه در تزیل آمد که آنحضرت ربیع بیت با لحن دان و در میان المومنین
 کما یرون - یجادونک فی الحی بعد ماتین کما فیما قوت الی الموت هم یطرون -
 و اذ بعد کما الله احدی الطائفین اهلکم ذنوب و ان فی عید ذات البیثک
 انکون کما یرید الله ان یجت الحق بکلمته و یقطع دابر الکافین - سوم ماه رمضان
 سه هجرت با صد و بیست و نه مردان پس این راه کرد و از آنها هفتاد و هفت مهاجر و دیگر

انصار بودند و مقدار در برین الحوام ہیں دو سوار بودند چون شتران از هفتاد پیش نمودند
 ثوبت بنوبت بر آنها سوار میشدند در میان پیغمبر و علی و زید یک شتر بود و ابو بکر و عمر
 و عبد الرحمن بن عوف یک شتر و همچنین دیگران را و لوار را مصعب بن عمیر گرفت و را
 بدست علی بن ابی طالب بود و پیغمبر شنید که قریش در میان نصد و هزار هستند و عقبه و
 شعیبه و ولید و ابولہب و عمر بن عبدود و دیگران صنادید قریش در آن موجود هستند اصحاب
 فرمود اینک که بگر گزینهای خود را پیش شما انداخته است از ایشان را سے طلب کرد پس
 ابو بکر برخواست و خوش گفت پس عمر برخواست و داد سخن داد باز مقدار برخاست و گفت یا رسول
 اکرم بجز خدایت فرمان داد که ایا تو با شیم بخدا چنان گویم که بنی اسرائیل با موسی گفتند که تو
 با خدا سے خود پروردگار ساز ما بچالشسته ایم پس بخدا اگر مار ابرک انعام را یعنی میری به پیش
 بری همراه تو جنگ کنیم پس آنحضرت فرمود ای مردمان مرا مشورت دهید و مرادش انصار
 بودند پس سعد بن معاذ برخاست و گفت گر ما را نخواستند فرمود آری گفت ای تو ایمان آوردی
 بر خیر خدا اینک ترا فرستاد اگر را بجز بری و بیانش در آئی ما هم در آئیم کوتاهی سخن آنحضرت
 پر روان شد و نزدیک اوس فرود آمد چون هر دو گروه در برابر یکدیگر آمدند از بیت پرستان
 عقبه و شعیبه پسران ربیعہ و ولید بن عقبه بیرون آمدند و ازین طائف خوف و متوذ پسران عفرار
 و عبد الله بن رواحه بیرون شدند پرسیدند کیانید گفتند انصار استیم گفتند با شما کار نداریم
 ای صنادید عرب که ہم پادشاه شد پیش آید پس آنحضرت فرمود ای حمزہ بن عبد المطلب
 ای حمزہ بن عبد المطلب برخیز و ای علی بن ابی طالب برخیز بر آمد و پاندم شعیبه را بکشت و همچنین علی و ولید را
 بجاک افکند و عقبه و ولید بر یکدیگر دست کشادند و هر یک بر هم آورد و خود زخمی افکند عقبه بن عبد
 در میان حمزہ و علی رضی الله عنہما بر عقبه بر چیدند و بکشتندش و عقبه را بر داشتند پیش پیغمبر خدا

بودند. حیدر گفت اے رسول اللہ اگر شہید گشتم فرمود بے شهادت رسیدے۔ گفت اگر ابوطالب
 امروز مرا دیدے بازوانے کہ گفتارش "و سلمہ حتی نصبح حوله" و نذل عن
 ابنا و الحارثیہ "بہ را درست تر است۔ پس ہر دو گروہ در ہم افتادند و خون ہم ریختند
 طاہر پرستان را شکست دیداد و ہنگامیکہ بندیان بدرینہ رسیدند و روسے سہیل بن عمر بود
 سودہ صاحبہ آنحضرت گفتش خود را چون زناں بدشمنان سپردی چرا مردانہ جان ندادی
 آنحضرت بشیند با سودہ فرمود "الا اے سودہ با خدا و رسول او" گفت یا رسول اللہ چون او را
 عیس حال دیدم خوشتن داری تو انستم۔ آنحضرت فرمود باندیان ہر بانی کنیدا تا آنکہ طعام خود را
 پیش اسیران نہادند۔ با بکلی قریش فدیہ دادند و بندیان را کہ ہفتاد تن بودند را نمودند
 مسلمانان کہ در بدر کشتہ شدہ چارہ بودند شش تن از ہاجرین و ہشت از انصار۔ و قریش
 بر کشگان خویش شہیون کردند باز گفتند باید خاموش شویم تا محمد و اصحابش شہادت کنند۔ اسود بن
 عبد یغوث کہ ہمسارنش زعمہ و عقیل و حرث کشتہ شدہ و میخواست برایشان برگردانہ از حیمت فکروانت
 نامہ اتقی بشیند خود کہ نابینا بود۔ علامش را گفت "مگر دستورے تا تم بدادند برو و پرس و باز آئی
 و باز گزرا" معہ فرد گیم کہ در دم آتش گرفتہ است، با غلام باز آمد و گفت ز نے را شترے کم شدہ
 است بر آن میگردد پس اسود و شعربہ چند بگفت کہ آغازش چنین است

انک ان تذلل لہا بعید	و یمنعہا من النوم السجود
ولا تبکے اعطاکم و کن	علی بدن تقاصرت الجادو
فیکے ان بکیت علی عقیل	و بکی جارتا اسد الا سود

و ابو سفیان سوگند خورد کہ تا با محمد جنگ نیار و از طبیب و نسار ہر کراں پاسبان۔ پس با و صد
 سوار برخاست و پیش از خود چندے را بدرینہ فرستاد تا اینکہ از انصار تہ چند را کشتند

چون پیغمبر خدا بشنید تا دم برخواست ابوسفیان بگریخت و ایان سویت را همی انداختند تا
 مسک شوند و ازینجا این جنگ را غزوة السوین خوانند - هم درین سال عهدهای بعضی از
 عتبات بسته شد - زین پس پیوسته مشرکین فراهم می آمدند تا بهر آزار مسلمانان بکلی سبزه سازدند
 و عقیده دینی مسلم و غیر آن بار بار جمع شدند مگر پیوسته در خور یاد نتوانستند کرد -
 چون سال سوم در آمد واقعه جنگ احد در وی افتاد چنان شد که تیر چندان صنادید قریش بر
 ابوسفیان آمدند و از وی و اصحابش که اهل تجارت بودند یادوری خواستند ایشان پذیرفتند
 عمر بن العاص و غیره چار کس را بر سر آغاییدن قوم عرب بفرستادند تا اگر دوی از ثقیف و کسب
 و غیره فراهم آمد و قریش با صنادید و احابش خود برخاست و جنین بن مطعم علامش را که بنام وحشی
 و بر لب گنجی بود و جزایش کمتر خطا کردی بخواند و گفت اگر محمد را کشتی ترا آزاد کنم ابوسفیان
 سالار شد و زن خود و هند بنت عتبة را با خود گرفت و پنجین دیگر اعیان قریش زنان خود را
 را همراه گرفتند تا ترس نام و رنگ گریختن خوانند و زنان هم دف میزدند و بر شتگان پدر
 مرثیه میخواندند تا خون شهر کال بخوش آید و با ایشان ابو عامر انصاری بود که از پیغمبر خدا دعوی بسته
 و بکام میرفت - مع القصد راه برداشتند و در چهارشنبه چارم شوال سنه نهمی الحلیه کتبت
 در برابر مدینه فرود شدند ایشان هجری سه هزار بودند و هفت صد از آن زره پوش و دو
 سوار بشمار آمدند -

چون این پیغمبر خدا رسید خواست تا در مدینه بماند و هم روز پنجشنبه جنگ دهد مگر در آن روز
 باید بیرون رود و یمن پیغمبر خدا ابن کثوم را ولایت مدینه بستند - و باینکه از مردان که از آن
 صندره پوش و دو سوار بودند از مدینه بیرون آمد - چون در میان مدینه و احد رسید جده المدین ابوبی با
 گروهی از مردان با رفوخته پیغمبر خدا تا جده الوادی فرود آمد و پشت لشکر سوسه آمد کرد -

ابوسفیان بالنصار پیغام فرستاد کہ پیغمبر اسلام را بکندارید و دیگر باشما کارے نداریم و باز گردیم
انصار و پیاپیخ ایس سخن حرفها گفتند کہ کنار را اگر انقاد اکنون مشرکاں آاوده پیکار نشدند۔
خلد بن ولید را میمنه سپردند و عکرمه بن ابی جہل را بمیسره گذاشتند۔ و پیغمبر خدا را بکنداران را که چنانچه
تن بودند ایستادند شکریداشت و مصعب بن عمیر را علم سپردند و پیر را بر خیل گماشت و حمزہ
لشکر را پیش خود کرده سوسے دشمن بجنبید۔ چون ہر دو گروہ رو در ہم آوردند و بر یکدیگر زدند
سند زن ابوسفیان با فاجات خود بر خاست و دھماے زدند و ہند سے سرود۔

نحن بنات طارق ۞ نمشي على النار ۞ مثنى الفطاء البوارق ۞ ان تقبلوا الفات ۞

او تدبر و انقاروت

پس مردان جنگ پاسے فشر زدند و سخت کوشیدند و حمزہ و علی با بنوہ اندرون کم شدند و خدا
توانا بر خلمانان فیروزی فرستاد و بخت پرستان رو در گریز نهادند و گر کنداران را از درون
غیبت گرفت و از جایکہ پیغمبر ایشانرا فرمودہ بود کہ ہرگز نگزارند بچندین تا خالد با مردمان خود
از پس مسلمانان پیدا و بر کنداران زد و بکشت و ایشان بر مسلمانان از دوطرف در میان
گرفتند و پیرہ شد و از اس سنگما کہے پر اندام بر لب مبارک گزند آمد و دندان را با عیہ زیریں
شکستہ شد و بر رخسار و پیشانی مبارک زخمے رسید تا آنحضرت بیفتاد و کاسہ زانے حضرت
شوارہ گشت تنہ چند پیش پیغمبر خدا بحفاظت وے جنگے نمودند تا چکیس از انصار
کشتہ شد و ابوہ جانہ خود را سپر آنحضرت ساخت کہ پیکان بر پشت میخورد و او همچنان آغوش
خود بر وے باز داشتہ۔ و مصعب بن عمیر در اس کوشش جان بسپرد تا قتلش داشت
کہ پیغمبر خدا را کشتہ است قبریش از گشتا و گفت کہ محمد را بکشتیم دشو بر خاست و کارہا گویا
شد و پر بگندگی افتاد گر تنے چند کہ در اس علی و ابوبکر و عمر و حمزہ و پیرہا ماندند و ریں

سیان انس بن بصیر خدیج را از مهاجرین دید که دست از کار باز کشیده اند بر سید چرامی کوشید
گفتند پیغمبر خدا کشته شد گفت زندگی پس از وی بجای آید مال بپیر بر بکار که او بود پس
همه ابا سید استوار کردند و کشته شد و کشته شدند و هتدو صبا جانش کشته شد و مسلمانان را
گوشه ایی می بریدند و پاوسه حمزه رضی الله عنه را (که از جمله شهیدان بود) بریدند و بکار کشیدند
آورد و بجایید و ابوسفیان با مردمان خود که بر آمد و با ملک بر کشید الحرب بیست و پنج سال بود
میوم و چون ابوسفیان باز می گردید از داد که سال دیگر آواره جنگ باشند پیغمبر خدا را
یکه را فرمود تا کشته گان را دین گرفت سعد انصاری را دید که رفته داشت سعدش گفت
پیغمبر خدا از من سلام رسان و گوئی که خدایت بهترین خدایست از امت برساند و قوم مرا بگوئی
که تا در محاصره باشند گرفته است اگر پیغمبر خدا را آزار می رسید پیش خدا شتار اندر می
نخورد و این بگفت و جان بجان آفرین بسپرد و نصیب خواهد جزه بر آمد تا بر او فرود آیند
پیغمبر خدا بر سرش را فرود کرد و از باز و آرد تا کلاه تابش ندیدند بر سر او فرودون پیغمبر خدا نگاهش
کرد گفت مشیدم ام که برادر مرا مشید کرده اند و این در راه خدا ایچ است و بر حسن و آمو
نما بجزا و وسه کرد چون شهیدان را دفن کردند و پیغمبر خدا باز می آمدن از انصاری را
که پدر و شوهرش شهید گشته بودند دیدند که چون خبر مرگ ایشان بشنید گفت باز می پیغمبر خدا
گویند گفتند و چنان است که آرزوی من است گفت خواجهم که بیخ و در اینون نگاه بر چهره هایون
افکند گفت بیون تویی همه انده و ایچ است و این باز گشت بر من روز نشند بود -
و هم درین سال جنگ حمز را از اسد و بخود و چنان شد که پیغمبر خدا بدین اندیشه که کفار باز کشیدند
با غنای بیرون آمدن مشرکان فرو شوکت مسلمانان بر پیشند و اصحاب را از شدت فقر و آلام
که از دین بهشت بدین است بر سید ابوسفیان با جمیع از مشرکین بر استیضاح مسلمانان بیرون

پیغمبر خدا

آمده بود و برود و رسید به بودند که به مسجد الخزان بر خور و پر سید که آنسو سے توجہ حالت است
گفت محمد با جسے بیرون آمده است که شمشیر را ندیده ام ناگزیر ابو سفیان بکے بارگشتند
و در سن پنجم ماه صفر غزوة الریح پیش آمده باعث آن بود که قوس از عضل و قاره پیشین
جدا آمدند و گفتند اما کسی را همراه فرماے کہ احکام شرعیست را را بیا موز و پیغمبر خدا شش تن
را با ایشان همراه کر چوب بریح را کہ ابگیر سے بودنی نایل را رسیدند با مسلمانان
چہ کردند لا جرم اصحاب ہم دست از اسکیں برداشتند و ندانند ایشان سے تن کشته شدند و کسی
سیر گشتند اینها بلکہ بودند و بقریش فروختند تا ہمدار اگر و ن زدند

جنگ

ہمدیس سال در ماه صفر جنگ بر موند و دو و چنان پیش آمد کہ ابو برار پیش پیغمبر خدا
گفت اگر سوے اہل بختہ چند را فرستی امید است کہ سخت را بندیزند فرمود بر جان
سیکتم گفتن ضامن ہے پس پیغمبر خدا سفارہ نصاری را باہل تن از گردیدگان مسلمانان گین
کرد - رفتند و بر موند (کہ از مدینہ چارہ در دست) فرود شدند و نامہ آنحضرت سے سوے عامر ابن
ابن عبد مناف کہ عمرو از ایشان بود فرستادند کہ نامہ بر را بکشند و باہنگ اصحاب انہو شد
پس از آردیزش ہشتم اصحاب یکیک کشت شدند مگر کعب ابن زید کہ بہ ہمانہ با نہمبا در
کشتگان افتادہ بود و عاقبت بہ پیغمبر خدا رسید

جنگ

جنگ

ہمدیس سال بہاہ شہبان جنگ بر ثانیہ بود - پیغمبر خدا بجزاستہ ابو سفیان را ندیدند و بیرون
آمده بجاسے بدر فرود شد و ہشت شہب در انجا بانند ابو سفیان تا امر الطہران رسید و بارگشت
دریں سال پیغمبر خدا از بدر این ثابت را با موصوفین کتابت بود و فرمان داد و ہمدیس سال چاکہ
بجسے گویند حسین ابن علی علیہما السلام پیدا شد

جنگ

در ششم جنگ خندق پیش آمد و چنان بود کہ ہمدان بن جہشہ فرجام آورد و نمود

قریش که رسیدند و جنگ پیچید ایشان را برآغایند و گفتند تا او را برآید کیم شما را برایشیم قریش بریزیدند باز
 قبیله عطفان آمدند و چنان گفتند و ایشان هم بریزند پس قریش بر سالاری ابوسفیان و عطفان بر دروا
 عیدیه بیرون آمدند چون پیچید ایشان یکدیگر گفتند که مسلمان فارسی را زده بود فرمان داد و قریش با او بیرون آمدند
 و به گدازه سیلما رسیدند و در آنجا رسیدند و عطفان با پیروان خود بر پیله آمدند بنی قریظ که
 با پیغمبر خدا عهد بسته بودند اهل قریش ایشان را چنان بر حلیت فرو گرفتند که آخر ایشان عهد را
 بشکستند و به دشمنان پیغمبر پیوستند و مشرکان گرد حنین که محاصره کردند و بست اندر روز به بودند
 از دو طرف همین تیر اندازی بکار بردند آنکه چند سواران قریش که عمر بن عبدود و عکرمه بن ابی
 جهل در آن بودند برآمدند و سر خندق ایستادند و بجای تنگ انبوه شدند و اسب را بچلان
 در آوردند عمر بن عبدود معلم بیرون آمد تا پای اسب بنشاند و مبارز خواست علم
 کرم الله وجهه برآمد و بفرستاد که پیغمبر را از پاس در آورد پس اسب را به شای در گریز
 آمدند ایزد بیلان ایشان اختلاف در افکند و ایام سر را بود و باز آمد و سر و دزدین گرفت که خیمه
 و خورشان بر سر کنند و بر هم می زدند آنکه در تنزیل آمد یا ایها الذین آمنوا اذکرا
 ان الله علیکم اذا جاءکم جنود فنادوا علیهم و جاهدوا جنود الله و جاهدوا
 قریش رخت نهیمت بر بستند و عطفان هم ازین آگهی راه خود گرفتند

پس در سال جنگ بنی قریظ پیش آمد و چنان بودند که جودا در کین تواری با مسلمانان از
 رعبه پیش بودند و هیچ عهد و پیمان بجای نماند آوردند و پیغمبر خدا در مدینه با غار هجرت با ایشان
 عهد بسته بود و چون هنگام جنگ بدر عهد را بشکستند پیغمبر خدا سوای اینا بیامد و فرمود زان روز
 سیاحتی که قریش دیدند تیر رسید گفتند آنکه پیغمبر چه می نازد با تو و چهار شدی که بجنگ جنگ
 آگاه بودند و آن غمناکانه پیش آمد حضرت بنید اختفد پس پیغمبر خدا در منتصف راه شوال شش ایشان را

تا پانزده روزه در محاصره داشت سپس بجویم پیغمبر خدا فرود آمدند و عبد الله بن ابی عرقان
دوست بگیربان مبارک برد. و گفت ای محمد کوی کن پیغمبر خدا فرمان داد تا از طین
بیرون کرد و پخته کردند. و سپس واقعه هست که جنگ بنی قریظه نامیده شد. باز کعب
بن الاشرف یهودی در سینه هم که رفت و بر کشتگان بدر گریست و ایشان را بر انگیخت و ابو
رافع یهودی با و یار پشدا تا قننه بر انگیختند و در سینه چون پیغمبر خدا سوسه بنی نظیر گرفت
تا از ایشان در اداسه و بی یاری خواهد بر کشتش همان گشتند. پیغمبر خدا آگهی یافت و
سپیشا را پس از محاصره بجایه وطن فرمان داد. و بنو قریظه با آنکه عهد و امانت با حضرت
بسته بودند از بر آغاییدن قریش و پشت گرمی ایشان در واقعه خندق عهد را بشکستند و
بدین منی آشکارا بر آمدند. پس پیغمبر خدا بفرموده جنگ خندق که بواقع اخراج هم نام آورده است
بیرون آمد و پانزده روزه بر ایشان محاصره فرمود چون کارشان بجا رسید و خدا در دلشان
هر اس انگند بر فرمان پیغمبر خدا فرود آمدند. بنی ادس که خلفای بنی قریظه بودند گفتند یا رسول
خدا که ما سوسه طریح (که بنی قریظه بودند) محاط کردی با بنی قریظه که نوالی ما هستند و ما
فرمان فرمود حکومت سعد را سوسه پذیرید گفتند. بے پذیریم. آنحضرت فرمان داد تا سجد را
بیاورند و ادس. سعد را بر دراز گوشه سوار کردند و سوسه پیغمبر بردند و میگفتند ای ابا محمد
با نوالی خود مهربانی کن. چون سعد میامد گفت در حق ایشان فرمان میگیرم که مردان کشته شوند
و مال ایشان بر مسلمانان قسمت شود و سپس پیغمبر خدا آمد و بنو قریظه را در خانه میگذاشت
انصار بنده داشتند و باز یک یک را گردن برزدند.

پیغمبر خدا

در سینه ششم جنگ بنی المصطلق در میان آمد و چنان شد که بنی المصطلق بجهت گفت مسلمانان بنی
گشتند و حوث را سپه سالار ساختند آنحضرت بدین آگهی بر خاست و با سپه سالار بنی المصطلق بر

آگیری که از ایشان بود و چهار شد. مشهور کان در جنگ کوشید و باز راه گریز برداشتند.
هر روز سال در ماه ذی قعدة پیغمبر خدا ع و کرد و بیست آنکه آنگاه جنگی داشتند با بکر و سه از
مهاجرین و انصار که باند از کینه او و چهار صد بود و در بیرون آمد و مدی را با باقی جمع کردند
تا بماند باشند که زیارت خانه کعبه است آید چون به عسکان رسید بشر بن سفیان الصلبي بلید
بر خورد و گفت ای پیغمبر خدا قریش قد و دست را شنیده بزی طوی گرد آمده اند و سوگند خورده
که هرگز ترا در آنجا رفتن نهند. باز عروه بن مسعود الشقی که برادر اهل طائف بود فرستاد و
قریش بیام و گفت که قریش بپایانده پوشیده اند و سوگند خورده که هرگز ترا بکشد و در آمدن بپایان
و در پی گفتگو عروه دست برایش پیغمبر خدا است برود و پیغمبر بن شعیبه که پشت سر پیغمبر خدا است
سود و در پیش میروی و گفتم از روی پیغمبر خدا دست باز دارد. عروه گفت تو عیسی که خلق هستی.
آنحضرت میفرمود. عروه برخاست و میدید که پیغمبر خدا اگر وضو فرموده است اصحاب بگریستن
آنها فرو ریخته اش میشتافتند. و اگر موسی است و یقیناً است و امانش میگویند پس چون
بقریش آمد گفت من بجهنم و تو میسر و ملک شان رسید ام اگر بکشد که با شایسته و از ریسیدن
تو ش چنان محترم ندیده ام که محمد را در میان اصحابش. و آنحضرت عثمان بن عفان را در میان
و اصحابان قریش فرستاد که ما از پی جنگ نیامده ایم ایشان عثمان را در قیام انگذند و پیغمبر خدا
آگیری رسید که خوش رختیستند. فرمود و بنده ما کیفر این به قریش نرسانم و مردمان را بجز آنجا بیا
و بنده چنانازی بیعت کردند و این بیعت را بیعت الرضوان میخوانند باز قریش میل را
فرستادند تا بدین شرط بیعت کند که سال باز گردند آنحضرت را پذیرا آید و علی را بجا اند
فرمود پس بسم الله الرحمن الرحیم گفت من این را انقضی و انعم بایده است که الله
بنویسی و چنین نوشته شد. باز فرمود بنویس. برای شش و پیغمبر خدا با سهیل صالح کرد سهیل

گفت اگر سے دلتیم کہ پیغمبر خدا هستی یا تو جنگ سے کریم نام خود نام پورت بولیں آنحضرت
 علی را فرمود تا لفظ پیغمبر خدا بخورد - بالجمله بریں شوالیہ صلح کردہ شد - یکے آنکہ تا وہ سال جنگ
 برنجیزیم - پیغمبر خدا اگر کسی از گروہ بت پرستان بر محمد بیاید - آنرا باز دہ - نہ دیگر آنکہ ہر کسی کہ
 جہاد با محمد ہر کہ خواهد با قریش محمد بیدد - مرا شکستہ در میان بندد - چہارم آنکہ دریں سال
 مسلمانان باز گردند و سال دیگر قریش سنہ روز را بیرون روند و مسلمانان بیابند و ہر روز
 مانند و جز بصلاح مسافران و تیغ و رنایم با خود نیاوند - این نو مشہ سے بشد کہ ابو جندل بہر
 سیل - سلسلہ ریاسے پیش پیغمبر خدا بیاید - پہیل ہر شش را گرفت و گفت اسے محمد
 پیش از رسیدنش در میان من و تو شرط تمام شدہ است فرمود راست گئی و ابو جندل را
 باز گردانید و فریاد برداشت کہ اسے ہشت مسلمانان بشتر گام یاز سے گردانید تا اگر آدم دہند
 پیغمبر خدا فرمود صبر میکن - ایشان عدد کردند و ہرگز شکستہ مسلمانان از اسف جزو سے چہیدہ و شہید
 پریشان شدہ - چون آنحضرت مدینہ باز آمد حبیب بن اسید - کہ مسلمان شدہ بود و در مکہ را
 سید کردہ بود و بر پیغمبر خدا بازش فرستاد و فرمود کہ در کیش با پیان را نشکند -

اندوین سال آنحضرت بسو سے خسرو و قیس و نجاشی و مقوقش شاہ مصر و غیرہ اما گیل فرمود
 مقوقش نامہ را پذیرفت و او را نماند فرستاد - و نجاشی بر دست جعفر بن ابی طالب سلام
 آورد - و قیس اگر چه خواست کہ مسلمانان گیرد مگر از قوم خود ہر رسید - و خسرو آن کامہ را ہر بد
 گفت "ایں بندہ امن پیش سے نویسد" و منذر والی بحرین ایسہ جوہب آغا با سلام درآمد و ہر بد
 گہر و تر سا کہ در آجا بود و ہر جزیرہ پذیرفتند -

در سال ہشتم جنگ خیبر میان آمد و پیان بود کہ یوں پیغمبر خدا از مدینہ باز آمد مدینہ ہا ذی الحجۃ
 و یسے از محرم ہر بد مگر از ہر دوان خیبر امین ہر بد چہ ایشان افزو شو سکتہ بود و در کین انتظار

وقت فرصت بودند پس آنحضرت بایک هزار و چهار صد مردان کاری و دو صد سوار بیرون آمد و غیر از
محاصره کرد و همه حصارش را یک یک فتح نمود نخستین قلعه ناعم و باز قوص و مصعب و تلک و سلام
را پس یکدیگر گلبشود - و قلعه کشائی غیر بدست حضرت علی بن ابی طالب بود - نخست پیغمبر خدا
را بیت را با بیکر بسپرد و او جنگ کرد و باز آمد - بار دیگر عمر بن الخطاب را داد او هم تحت ریزی
داد و باز آمد - این وقت پیغمبر خدا فرمود بخدا فرادارایت را بکنم بهم که قلعه را بزرگ بستند -
پس علی را بسپرد و در خواست و حله سرخ در بر کرده و بخیر رسید - موجب که صاحب قلعه بود و با پیغمبر
که بر سرش استوار بستند بود و بر آمد و بخواند

شاکلی السلام بطل محارب

قد هلت خیرانی مرحب

و علی رضی الله عنه بخواند انا الذی سمعنی اعی حیدره + کلیت غابات کرمیه المظفر +

الکله صبا السیف کیل المسند صا

و برین گفتن هر یک بر هر یک دست بکشادند - مگر علی بن ابی طالب پیش دستی نمود و تینش جبهه و منضمه
رحب را تراشیده و بر سرش فرود آمد و بر خاکش افکند - و این فتح در ماه صفر بود - خیر یار برین شرط
صلح خواستند که همواره یک نصف اشمار بفرستند و چون خواهند ایشان را بیرون کنند - پیغمبر خدا
پذیرفت و خیر یار پیوسته برین گویند بودند تا آنکه عمر در خلافت خود ایشان را بیرون کرد -

سال هشتم رسید و در روزی خالد بن الولید و عمر بن العاص ایمان آوردند و درین سال جنگ موت
روزی نمود و چنان شد که پیغمبر خدا حارث بن عمیر را با نامه سوگند فرستاد که بفرستد
بویچون بکوته رسید عمر بن شمر حبیل او را بکشت - پس پیغمبر خدا رجادی ادلی لشکر
که پس هزار اند از ایشان می رسید سزاد و دیزیدین حارثه را را بیت بسپرد و فرمود آه انگشته شود
بعمر بن ابی طالب و پس از وی عمر بن العاص را بکشتند - ایشان راه برداشتند تا بحال رسیدند

پیغمبر خدا

و شنیدند که هر قلعه چند هزار رومیان و صد هزار عرب در ماب بلقا فرود آمده است
 مسلمانان و دو مشتب در معان بماندند و اندیش می کردند تا چه کنند گفتند باید نامه به پیغمبر خدا
 بنویسیم و چشم بر چشمه مان و می داریم - عبدالمعین رداه گفت "دل ثوی دارم و
 برخیزید - از آنچیز ترسید بجز اینها چیز است که بفرق شهادت در طلبش برآمده اید و ما با
 و نیز وی خود بدشمنان می آید و نیز همانا لشکر و نیز دین مایون ماست که خدا را
 بدان از عجز کرده است" گفتند راست گفتی و گام بردار شدند - و لشکر هر قل در شرافت
 (کشته از مضافات بقاء است) بایشان برخورد و مگر مسلمانان جانب تهیه موده گرفته و در آنجا
 هر دو لشکر بر هم گرایند و جنگ سخت پیاسه شد - زید بن حارثه با علم پیغمبر خدا جنگ می نمود و از
 زخم سنانها جان بسپرد باز جعفر بن ابی طالب علم را گرفت و جنگ میداد و در جزئی خود و چون
 زخم رو در هم کشید - از اسپ سوار خود فرود آمد و پیله کرد و تیغ میزد تا آنکه کشته شد -
 باز عبدالمعین رداه علم را گرفت و اسپ را بگذاشت و پیاده جنگ داد تا او هم کشته شد مسلمانان
 کشته شدند - این وقت ثابت بن ارقم انصار علم را بدست آورد و گفت یا مشرکین از شما
 مردیست از این پیغمبر میزد - گفتند بر تو راضی هستیم گفت من مردی کار نباشم خاکدین و نیست
 را پذیرا شوید - خالد علم را گرفت و باز رو سپردی کشتاد و داد زخم بداد تا دشمن را از ستیز
 بازداشتند و بعد بنیه باز آمدند -

و همدیگر سال صلح حدیبیه شکست و شهر مکه را بکشودند و با عیث آن شدند که درین سال بی بکر
 با قریش عهد بستند و ندیدند آنکه با پیغمبر خدا ایمان درست کرده بودند از دشمنی بیرون شدند
 و نه چند از خزاعه بکشتند درین کار گرویده از قریش هم بانو بکر یار بودند و لاجرم عهده قریش
 با مسلمانان شکسته شد و ابوسفیان بدرینه آمد تا آن عهد تازه کند و بر خانه و قصر خود ام حبیبه فصیح

صلح حدیبیه

پیغمبر خدا بود فرد شد - و بر آنحضرت رسید و بن را اند آنحضرت بیخ ن فرمود و باز به بزرگان صحابہ
آمد ایشان ہم پاسخے ندادند - ناگزیر بکہ باز رفت و ہرگزشت بقریش وانمود - پیغمبر خدا سارنگ
درست کرد و با مہاجرین و انصار و گرد ہا گردہ عرب کہ ہنگی لشکریان دہ ہزار ہند و ہم رمضان
شعبہ از مدینہ بیرون شد چوں بکہ نزدیک شدند عباس بر آشت پیغمبر خدا سوار شد - و
پیش میرفت کہ آواز ابوسفیان و حکیم بن حزام کہ بحسب تو برآمدہ بودند بشنید عباس بخواند اے
ابا حنظلہ (یعنی ابوسفیان) ابوسفیان گفت لیک پروا دارم نہایت شنوند آنبویے توجہ حالت
است - عباس گفت پیغمبر خدا بادہ ہزار مردان برآمدہ است گفت پس مرا چہ فرمای گفت
ہمچہاے من یا تا از آنحضرت تر از نہار بخوابم - و ابوسفیان را ردیف خود ساخت و نزد پیغمبر
خدا رسید و در حق دے چنین بگفت آنحضرت فرمود اے ابوسفیان مگر ہنوز ہنگام آن نز سید
کہ بدانی با خدا اے خداے دیگر نیست - گفت بے دانستم اے پیغمبر خدا پروا دارم قربانت
شوند اگر با خدا دیگرے ہم انہا بودی بکار ما آمدے - فرمود و ایں دانستی کہ من مراد و آقا
ہستم گفت البتہ دین سخن چیزے بدل است - باز شہادت داد و اسلام گرفت - پیغمبر خدا
فرمود ہر کہ در خانہ ابوسفیان خود را برساند نہار لیست و ہر کہ بکعبہ در آید پناہ یابد و ہر کہ
در خود را فراز کند رستگار باشد - و عباس را فرمود کہ ابوسفیان را بگوشتہ کوفہ و رآن تنگد
وادی بدر و شکرہ یزدانی بروے بگذرد و او بنگرد - عباس اورا برد پس بروے بگذشتند از
بنی غطفان چہار صد مرد و از خزیمہ یکزار و سہ کس از بنی سلیم ہفت صد و از جہینہ یکزار و چہار صد -
و پنجین گروہے از تمیم و قیس و اسد و بکشتند علما بر کشیدہ و آواز بکیر و تہلیل بلند کنان تا آنکہ پیغمبر
خدا و میان بشکرتے نیگوں - از سلسلہوران مہاجرین و انصار کہ ہمگان در آہن غرق بودند
شد - ابوسفیان پیسید ایں میخند - عباس گفت پیغمبر خدا است با مہاجرین و انصار گفت ہرگز

زباد شایسته بزرگ دست بسم داد. گفت ہیں چگونگی شایستگی این قره سیم بیت -
 سپس ابو سفیان با حکیم بن عزام بکہ در آمد و در کعبہ با او از طلب دنا و رداد کہ یا معشر قریش
 اینک محمد بنیما شکستہ آورده است کہ چارہ اش تو امید گفتند پس چہ کنیم گفت ہر کہ بخانہ ام
 در کعبہ پناہ یابد و ہر کہ کعبہ در آید پناہ یابد و ہر کہ در خود را فرازند پناہ یابد باز کاؤ از برداشت یا معشر قریش
 اسلام گیرید و دستگار شوید برین گفتن رفتن ہندیش آمد و ریش او را گرفت و گفت اسے زادگان
 طالب این سیرندان را گردن بزنید - و پیغمبر خدا ز سیر و سعد بن عبادہ را فرستاد تا بکعبہ در
 آیند - سعد گفت امروز کعبہ را حرم نگذاریم یکے از مہاجرین این سخن بشنید و با حضرت رسانید -
 پیغمبر علی بن ابی طالب را سہرود سعد را در باب و رایت از دیگر و تو ہم سخن باشی کہ کعبہ در آید
 و خالد بن ولید را فرمان داد کہ از نشیب کہ بر آید - و چون پیغمبر خدا بادی طوی رسید بایستاد
 این وقت چارہ سے منہج بر سر مبارک بستہ بود و آجما برین نفع کہ خدایش کرامت فرمود سر پاس
 گذاری فرو کرد باز رواں شد و از نشیب از اسے بر آمد و ہمد آجما سر پر دہ اش را بزدند
 و مکر حسان ابی ہلی وغیرہ بخندہ جمعی فراہم آوردہ بودند کہ دہسے از او باش و از نو بکرو و غور حوث نیز
 بایشان پیوستہ بودند اینہا بر خالد تیرہ سے کشادہ بودند و از پیش رفتن باز داشتند خالد ہم
 تیغ بر کشید و بانہا در افتاد و تاسہ تن از مسلمانان و چندے از مشرکین کشتہ شدند - سپس بیت
 پرستان رود گرد بزننا و اندوکنوں کہ مسلمانان بکہ دہسے آمدند زمانہ بیت پرستان ہمد راہ گرفتند
 مویہ سے خود را پریشان دادہ و چادر ہلکے خود بر دے انہما سے مسلمانان سے زدند - پیغمبر خدا
 را از دیدن این حالت تبسم آمد - چون آنحضرت بکہ در آنکہ عمامہ سیاہ بر سرش بود و در کعبہ
 بایستادہ گفت لا الہ الا اللہ وحده - لا اکمل ہمد او مادکہ او مالہ و عی مصیحت خدا
 حاکم الا سدا انہ للہیت و سقایۃ الحج - یعنی دعوائے خون و مال و منصب کہ در جہانیت

بود امروز باطل کردم و در پاسب سپردم مگر خدمت کعبه و تقایط حجاج " باز فرمود یا مستتر قریش
 میدانید که بشنا چه خواهم سپردم گفتند جز کوفی گویی که آن کریم و این آن کریم ^{همی} فرمود بروید
 که شما را آزاد کردم و هفت بار طواف کعبه فرمود و بخانه یزدانی اند آمد و نماز گنجینه در آن خانه سه
 صد و شصت بیتا بود که بنام پیغمبر و بزرگان تراشیده بودند فرمان داد تا بیرون بکند
 شوند و سوسه آنها اشارت فرمود و گفتے جاء الحق و زحق الساطن ان الساطن
 کان نهوقا پس بر صفای از هر بیت شصت و عمر بن الخطاب نیز فخر نشسته بودند
 بر این سخن سبقت میگرفت که فرمان خدا و پیغمبرش را بشنوند و بپذیرند - و بدین طور چون سبقت داد
 انجام پذیرفت نوبت زمان رسید - و بنیان مسجد بنیت عقبه زن ابوسیفیان هم بود - چون
 آنحضرت بایشان فرمود بر این سخن سبقت کنید که با خدا انوار دارند پس گفت بر این چیز
 میفرمائی که با مردان گنجی باز فرمود که در بدکاری گردید پس گفت مگر بازوهای منی بخواهد کرد - باز
 فرمود فرزندان خود را بکشید گفت در غوری ایشانرا پیر در دیم و چون بزرگ شدند در بد
 کشتی پس تودائی و ایشان - باز فرمود بر کس تممت مبنی بید گفت بخدا این نوع است
 و تو جز نیک خوئی در دست کرداری ما را بنی آموزی - باز فرمود در نکوکاری همه از فرمانم بپایان
 گفت اگر نافرمانیت را میخواستم در اینجا نمی آمدم - پس پیغمبر خدا عمر بن الخطاب را فرمان داد
 تا از آنها سبقت گرفت و توبه داد - چون هنگام نماز پیشین آمد آنحضرت بلال را فرمود که بر بام
 کعبه بر آید بانگ نماز دهد و قویش اینوقت بر سر کوه بود و دویست از ایشان اسلام آوردند و چون
 پناه میخواستند چون بلال بر اشهد ان محمدا رسول الله رسید جویری و خثرب و جهمیل گفت خدا
 بزرگوار من منت نهاد که امروز خرسه را از بام فریاد کنان ندید - و عوث بن هشام گفت اے
 کاشیکه من امروز غره بودم و دهنی و بر خنجه من حرمها زودند - مگر بستم و نگذاشت که اینها مسلمانی

گرفتند و اسلام شان بختیست شد.

همدین سال ^{هجری} پنجم (که دواست در میان که دلائف) با هو از جنگی رود و چنان بود که چون
هو از آن آگاه شدند که بر کمر پیغمبر خدا (فرود آمدند و گفتند و در نبود که اکنون با همت ما هم بخیر
پس همان بهتر که با پیشیستی کنیم - مالک بن عوف سالار شد و هو از آن باو گرد آمدند و نصیحت
هم بسیار لاری قارب بن الاسود با ایشان یار شدند - و مالک مردم خود را با گاهی گرفتن بفرستاد -
چون پیغمبر خدا بشنید باو و هزار مردمان تازه مسلمان و ده هزار اصحاب از آنکه برخاست - مسلمانان
سیدین محبت خود گفتند امروز بر ما چیره نشوند چنانکه در تنزیه آید و یوم حنین اذ انجبت کذا کذا فله
تخف عنک شیا و ضاقت علیک الامراض بما سجت و چون مسلمانان چنین نزد یک شدند
و بر بیایستی فرود آمدند که هیچ بود و مغایر داشت - گویا در تیرگی صبح فرود آمدند و مشرکان از
پیش آمده در تنگناست و در بایش کمین نشسته بودند - چون مسلمانان فرود آمدند آنها را گرفت بر تن
و یکبارگی بر ایشان زدند و چنان شکست دادند که یکدیگر را نمی رسانند پیغمبر خدا بر خباب
راست گرا بید و جبه از مهاجرین و انصار که در آنها علی و ابوبکر و عباس بودند با حضرت برآمد
پیغمبر خدا پیغمبر مود - یا ایها الناس در اینجا بایست که من پیغمبر خدا و محمد بن عبد الله هستم و عجم و حبش
را که همان اشتر حضرت گرفته بود و مردی تنومند و بلند آواز بود فرمود تا بانگ برداشت
یا معشر انصار یا اصحاب السمر (یعنی بیعت الرضوان) گفتند لبیک لبیک و چنان شتاب
زده گفتند که اگر مردی را شترش برود و باز نگشاید اسلام حش بگرفتند و فرود آمدند و پی
آواز برداشتند - "ما آنکه بگی یکصد مردان فراهم آمدند و حضرت با ایشان رو بفرستادند
فرمود و جنگ داد و چون آتش رزم در جوش و خروش آمد فرمود یا ایها النبی لا کذب اننا
ابن عبد المطلب الاثنی عشری و طلیس یعنی اکنون تو ز گرم بشدی و مشت خاک برداشت

دہر دے شرکاں میں اخت تا ہریمت خورد چنانکہ در تزل اشارت رفت - و ہارمیت
 اذ ہریمت و لکن اللہ سہمی دہر لاشہ ز نے بگڈ مشقت پر سید ایں را کہ کشتہ بہت
 گفتند خالد بن الولید - پس یکے را فرمود خالد را دریاب و بگوئے کہ پیغمبر خدا از کشتن بن
 و بچہ و مزدور نمی کردہ است - تہم روز مسلمانان را غنیمت و آسار اسے بسیار بدست آمد - از ان
 بیہار و خضرار شد کہ خواہر رضاعت پیغمبر خدا بود پیش آمد و خود را نشان داد پیغمبر او را شناخت
 دہر دے چادرش بر زمین بگستر و چنانکہ او خواست چیزے بدادش بناناشخص گیل فرمود
 باز فرمود ہوازن آمدند و گفتند اسے پیغمبر خدا اپنے براگڈ مشقت بر تو آشکار است اکنون برا بنویس
 خدا بر تو بخشاید - و از بنی سعد کہ با پیغمبر خدا رشتہ رضاعت داشتند تہسیر برخواست و گفت
 اسے پیغمبر خدا و از این اسیران کلمات و حالات رضاعتی تو و آہنا کہ در کنارشان پرورش یافتی
 آمدہ اند - و اگر نعمان بن المنذر را ایں خدمت تقدیم رسانیدے از دے چشم عنایت مارا بوی
 و توازینا بہترستی پس آنحضرت فرمود آہنا کہ مراد بن عبد المطلب را باشند بشما بخشدیم - و چون بہ نماز
 فرام آیم گوئید "پیغمبر خدا از اسوئے مسلمانان و مسلمانان را اسوئے پیغمبر خدا از حق را مان
 فرزندان بشاعت سے آریم" و چنانا کردند - پس آنحضرت فرمود اپنے مارا دینی عبد المطلب
 باشند بشما بخشدیم و مہاجرین و انصار گفتند اپنے مارا رسد بہ پیغمبر خدا احوالت کردیم پس امیران
 کہ شش ہزار بودند را فی یافتند باو غنیمت تقسیم فرمود و بنامان بخشدیم - چون پیغمبر خدا ایں غنیمتہارا
 بقریش و دیگر قبائل عرب دادہ بود و انصار را ازاں بہرہ نرسیدہ دل نشان را خارجا سے گرفت
 تا آنکہ یکے گفتہ بود کہ کہوں پیغمبر خدا آنچه ایشا و ندان خود رسید - پیغمبر خدا سعد بن عبادہ را فرمود
 تا اذ قوم خود پیش آنحضرت بیا در و پس پیغمبر خدا بگفتار آمد و فرمود "اپنے شما ما گفتند من رسید - مگر خدا
 شما را بواسطہ من از گریہ جدایت و حرکت بدولت و از دشمنی ہم محبت نرسانید" گفتند اسے پیغمبر خدا

بخدا راست فرمودی گفت چرا جواب نمیداد گفتند چه گویت فرمود اگر خواستید بگفتید راست
بودی که بمشکاحت در وضع زن گفتند بگذاشتند - و برانند و ما را راست گو شویم و یادوری کردیم
و پناه دادیم و بنوا آمدی و ابرگ و نوایت ساز دادیم - یا معشر الانصار از یکدسته از زلف
دنیوی قوسه را تا لیف قلوب کردم شما دلزده شدید مگر خوش بستی کنید که مردمان بگویند
دشتران بروند و شما با پیغمبر بخانه باز آید - بخدا اگر هم گال بر آید و رند و انصار بر آید
من راه انصار را بگیرم - چون این شنیدند قوم را دل از جا بگری آمدند و چندان گریستند
که ریشها تر شد و گفتند برین قسمت که ما پیغمبر را یافتیم رضا دادیم -

در سال نهم جنگ تبوک سرزد و چنان شد که پیغمبر خدا بشنیدن این خبر که بترک روم با جمعی از انبیا
عرب که داشت آهنگ دسه دارد ساز جنگ فرمود - درین هنگام از شدت توفان و طوفانی که
بود مردمان در عسرت بودند آنحضرت فرمود و راه خدا هر کس هر چه تواند پیش آورد پس ابو بکر هر چه از اموال
و صامت داشت بیار و عثمان سه صد شتر و هزار دینار پیش نمود و همچنین دیگران خرج کردند تا ساز
جنگ مستعد شد - و آنحضرت به تبوک رسید - یوحنا که دالی ایل بود بیاید و جزیه پذیرفت و همچنین اهل
حجاز را گرد نمود و اهل افراسیاب و یمن را سالانه صلح کرد - پیغمبر خدا سه روز در تبوک ماند و بعد از آن
نیامدند و لا حرم به مدینه باز آمد -

در سال دهم از هر طرفه و فوج عرب پیغمبر خدا سه آمد و مردمان فوج فوج اسلام میگرفتند چنانکه در
قرآن آمده اذ جاء نصر الله و الفاتح و مایه الناس یلک کلون فبین الله الفواجا -
چنانچه وفد نبی سدی و بنی تمیم و بنی خزاعه و غیره حاضر شدند و شالان حیرات را از اسلام نامه
فرستاد - بعد از این سال آنحضرت علی بن ابی طالب را با نامه بیک فرمود و چو اهل اهل مدینه نامه
پیغمبر خدا را بشنودند همواره یک روز مسلمان گرفتند - و باز گرد و اهل یمن با سلام در آمدند - و

پندرہ سال آنحضرت است و پنجم ذیقعدہ پر پہنچ کعبہ برخاست تا حج و عمرہ فرمود و خطبہ دراز را فرمود۔

وفات جناب رسول صلعم

پنجمین روز از حجة الوداع باز آمدہ پدیسہ ماند چون سال دہم پیاپی آنکند و سال نایز دہم آغاز شد۔
در او آخر صفر آنحضرت بر بستر بیماری افتاد و رنجوریش و مہدم افزون شد کہ تا روز سہ بر فضل
بن ابی طالب و علی بن ابی طالب تکیہ کنان بیرون شد و بسجده آمد و بر منبر نشست۔ و پس از آنکہ
خدا سے رابستایش یاد کرد و خطاب برداردان فرمود و گفت ایھا الناس اگر کسی را بر لیتستی
تا زمانہ نزد ما غم اینک پشت من۔ و اگر عرض کسی بد شناسی و اندہ باشم اینک عرض من۔ و اگر
مردمان کسی چیز سے گرفتہ باشم از مال من بگیر و بیج ترسب کہ در دم کیسے پیدا شود۔ و منہ گفت
فراسدہ درم بر تو سے آید آنحضرت بدادش۔ زمین پس بہر اصحاب آخذ کمزش خواست و مسلمانان
را بہر انصار و وصیت فرمود۔ چون رنجوریش درازی کشید فرمود و ذات کا کلمہ بیاریہ را بہر شناسا
چہ سے بنوشتن دہم کہ پس از من گراہ نشوید اینوقت مردمان باہم منازعت کر و در آنحضرت
بار بار سے پرسیدند و وقت سے بشو و را نیدند فرمود مرا بہن گذارید کہ در طاعت کہ ہستم بخور
است از آنچه بد میجو ایندم۔ و وصیت فرمود کہ مشرکان را از جزیرہ عرب بیرون کنند۔ و باو خود
بچنانی معاملت کنند کہ او میفرمود۔ و در شدت رنجوری چون بالاک بہر نیاز پرسید فرمود ابا بکر را
بگویند کہ رام شود و ابو بکر در سنیزدہ نماز و بقوسے سہ روز پیش امام مشہد آنحضرت را برد کہ
و داہج ہماں گفت نماز صبح بیامد و مردمان را بدید از آنجناب جانستے روید و کہ ہمہ روز نماز کار از
جنبہ طرفت و آنحضرت برایشان نگہ کرد و تبسے فرمود۔ چون دہم و اسپس رسید از شدت کھف
آب ہست مبارک بگرفتہ و بر چہرہ ہمایوں بردسے و بفرمود سے (بل الرفیق الاعلیٰ) پس نماز

فرمود: روز دوشنبه دوازدهم ریح الاول ساله بود و آنحضرت شصت و سه سال و ده سال
 بهمانه علی و عباس و فضل و قثم (که هر دو پس از آن عباس بودند) و اسامه بن زید شش و دوازده
 ساله و جاسم که فن دادند و خانه عائشه که جاسه وفات حضرت بود پس از نیم روز مدفون شدند.
 و میران آنجناب علی - عثمان - خالد بن سعید - ابان بن سعید - علام بن الحضری - ابی بن
 کعب - زید بن ثابت - معاویه بن ابی سفیان - حفصه الاسدی بودند و عمال آنجناب ابانیت
 بر صفا و زیاده بن لیه (الانصاری بر حضرت - و عدی بن حاتم الطائی بر سبطه و اسد و مالک
 بن نویره بر حفصه - و علام بن الحضر بر جبرین - و خالد بن سعید بر زید و تدحج بود -

الحقی از شمل پیچیدار صلی الله علیه و سلم

پیچیدار و صورت و معنی بهترین مرد بان بود آنچه از شکیب و بردباری و در گذر و فروتنی و شرم
 و مروی و دهر بانی و قنانت و جو انزوی و دلیری و در گذر آمده احدی را امیر نشده و همواره
 پاکیزه اندام بود - و جامه پاک پوشیده و مشیو از بان و تیر پوش و شیرین کار و خوشنوی
 بود - آنس گفت که ده سال خدمت پیچیدار کردم مگر هیچگاه مرا نگفت که اگر وی و آیا مگر وی
 رزمی است ای چادر آنحضرت از قفا چنان بکشید که حاشیه او بر گردن مبارک نشان گذشت
 و آنحضرت بر سینه اعرابی گردیده گفت یا محمد از ما س که خدایت بخشیده است مرا چیزی بدو
 و آنحضرت را رو بوی او کرد و بخندید و اشارت فرمود تا او را چیزی بدو دادند - و یک تن
 از نهان مدینه دست آنحضرت بگریختی تا کار بازارش سازد و آنحضرت را هر جا که خواستی
 بروی - و چون در جنگ احد زنها خورد گفتند بر مشرکین دعای بد کن فرمود خدا مرا بر یگویی
 نفرستاد و گفت بار خدا یا قوم مرا بدایت کن که منم دانند - و آنحضرت کیسه را بر زن و چ

کس بخشاده - و ازین پیش چه توان بود که زن یهودیه را که در گوشت گوسفند زهرش داد
 بود و احترام هم کرد معاف داشتند و اهل تقصیر را که بکشتنش میان بیت المقدس و کربلا آمدند
 را فرمود - و چون با کسی مصافحه کردی دست خود باز نکشیدے تا آنکه همون باز کشیدے -
 و هرگز ادراندیدند که زانوسه خود از هر انوسه خود پیشین داد - و بیشتر نموشش نشستی گفتند که
 شریکین تر از دشمنان زمان بود که چون چیزے ناپسند داشتے از چهره مبارکش میداشتند و ازین
 شرح در دوسه کسے برابر نمایند - و کسے را چنان خطاب فرمودی که ناپسندش آید - و بدی را
 بدی کیفر نیندازد بلکه بخشایش دور گذار فرمودی - و آنحضرت در دلیری به فرازین تر رسیده - در
 مکه کاسه محنت که دلاوران و پهلوانان بگریختند او چنان پاسه بر جاسه بود و نرم گوسه و کوفتی
 و امیر مکه دو دلو سکه بود و دل مردمان بدست آوردے و بزرگان هر قوم را گرامی داشتی و با همه
 انعیس بر چه در خود بودے معالفت فرمودی خواهند گال را حاجت روا فرمودی و توانستی
 از سخن شیرین و ریختن داشتی - هر کسے که ادرانچاندے لبیک باز دادے - و با اصحاب بیعتی
 هم سخن گشتی و با اطفال ایشان بله و خنده آمدے و بچشمین خود نشانادے - و دعوت هر آزاد و بنده
 و کینه و سکیس پذیرفتے و با چاکر خود طعام خوردے - و بهر یار پرسی بدرترین گوشه مدینه بر سته
 آوردان را پذیرش پذیرفتے و با اصحاب و سلام و مصافحه پیشی نمودی و هر که بر دسے آمد بزرگش
 داشتی و گایه بر سته و سته چادر خود بگستردی - و بر بالین خود نشانادے و اصحاب را به نیکو
 ترین نام و کنیت ایشان خواندے و سخن کسے قطع فرمودی و آنحضرت خوش نفس ترین مردمان
 بود و بیشتر تسلیم بودے و چون شیار که از صف رضایی او بود میاورند آنحضرت چادر خود بر دسے بگسترد
 و چون برادر رضایی او آمد بر خاسته و پیش خود نشانادے و به توبه کینهز ابی لهب که آنحضرت را

و با هر کسی اخلاص دوست داشته روزی بر صحنه کشته ایشان تعلیم بخاستند فرمودند بچون همیای بر پای
شود و میفرمودند از انداز من پیش استایند چنانکه نصاری پسویم را به ستودند و میفرمودند و در گریه و زاری
روز سه بازار رفت و پیر پیچید فرمودند و ایامی به رسمت دادند و در این روز سید آنحضرت دست
باز کشید و فرمود عجم با شهادت خود چنین میکنند من نیستیم گر یک از شما بچون و قد بنی عامر گفت تو سید
ما هستی فرمود سید خدا است مجلسش باد آراسته بود و روئے آواز بلند میشد و به گوئی زبان
نمیگشت و دند بچون او سخن آمدی همما سر در پیش همه افکندند و گوش پهنی که کردند و چون
بقوم رفته بهماں جایی که مجلس نهایت یافته بنشیند و همواره چشم زدو داشته و در پیش
از پیش بنود که نگاه میبختند و پیشتر خوش بودی و چون بگفتار آمدی مجلس جدا جدا بود
و کوتاهی و درازی دور از کارنداشت و گفتارش هم روان و هم آهستگی داشت که اگر کسی خوشی
حرفهاش بشنود و طیب و بوسه خوش پسند داشتی و پیشتر بکار آوردی - و آنحضرت در همیشه
فرمانی نداشت عاقله گوید که سه روز پس یکدیگر از زبان سیر خرد و همو گوید که هیچگاه از زبان گندم آنحضرت
سیر خرد تا آنکه از جهان رفت و پیشتر از جرم بود و گنده به پوست خرماد بود و ایشان پسند داشته
و بهر فردا آنکه گشته باشد نو هزار درهم بپایش آوردند و بر حصیر میگذاشتند - آنحضرت بر خاست
و همه را تقسیم نمود و سه با آنحضرت رسید و پیر پیچید و بخواست فرمود اکنون ندارم بگوین چون چیزی
برسد بخت - هر گاه خداست ترا بهر چه توانی تکلیف نداد - پیغمبر خدا را این سخن ناپسند آمد باز
هر دو از انصار گفت ای پیغمبرش از خداوند عرش قبرین که تنگ روزیت کند آنحضرت قسم
فرمود آثار خوشی از چهره اش بتافت - و خدا این بچون الکلم بر گزیده بود که حنی بسیار بلفظ اند که
بیان نمودی پس خواهم بفرمایم که آنکه بر از حکمت هستند در فضیلت و بلاغت با او

کار با بریت است - هر کس را گوهر نیست - هر که در خود شناخت برست - مشورت بر اختیار باید -
 مرد نه گفته اختیار دارد - با کسی سخت بیگانه است که هر چه تو بردی خواهی او بر تو نخواهد شکست - اگر
 خوش گفت نام و کرد یا خوشید تا برست - دور و سه را پیش خدا آید نیست مردم چون دندانهای
 شانه هستند - مرد با دوست شود است - خون مسلمانان با هم برابر است و دست بالا از دست
 زیرین بهتر است - میان کار با بهتر کار است - مومن از سوراخ دو باز گزیده نشود - نیکی جنت بدی
 پند گیر - تنهایی از تنهایی بدتر است - خنده کمن که بسیاری خنده دل میبرد - حق و باطل که
 بانق - چشم بر زمین دوست در آستین بدارید - بر خدا شرفی را که بر سر کار تر - شرفی ترا که هر که
 هر که بر مردم بخشد خدا بر دهنده بخشاید - مسلمانان چون بنای هستند که اجزایش از یکدیگر جدا
 گرفته - بهترین اعمال است عسر چه اندک پاینده باشد - که شرم نداری کن هر چه خواهی - قدر هر کس
 نگهدار - مسلمانان کاینده هم گیرند - بزرگ خیاسته است که با برادر خود سخن گوئی که او را آتش داند
 و تو در غش نیزنی - گرد پس عیب مردم افتی در دنیا خرابی انگنی - نقطه

